

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра _____ Фінансів _____
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри фінансів
Волохова І.С.

(підпис)
“ ____ ” _____ 201__ р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра**

зі спеціальності 8.07072 Фінанси, банківська справа та страхування

за магістерською програмою професійного спрямування
«Державні та муніципальні фінанси»

на тему: « **Бюджетний процес та його оптимізація** »

Виконавець:

студентка _____ ЦЗФН _____ факультету

Щебетенюк Анастасія Олександрівна _____

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

Кандидат економічних наук

(науковий ступінь, вчене звання)

Васютинська Людмила Анатоліївна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

АНОТАЦІЯ

Щебетенюк Анастасія Олександрівна

«Бюджетний процес та його оптимізація»

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 8.07072 Фінанси, банківська справа та страхування за магістерською програмою «Державні та муніципальні фінанси». - Одеський національний економічний університет. - м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – бюджетний процес.

У роботі розглядаються теоретичні основи бюджетного процесу. Проаналізовано проблематику та визначено вектори розвитку бюджетного процесу. Шляхом застосування статистичних методів розроблено прогнози на середньострокову перспективу за основними бюджетними показниками. Запропоновано шляхи оптимізації бюджетного процесу.

Ключові слова: бюджетне планування; бюджетний менеджмент; бюджетний механізм.

ABSTRACT

Shchebeteniuk A.

«The budget process and its optimization in Ukraine»

«Budget system and its influence on the development of the national economy»
thesis for Master degree in specialty 8.07072 Finance, Banking and Insurance under the program «State and municipal finances»/ - Odessa National Economic University. -_Odessa, 2018

Thesis consists of three sections. Object of study is budget process.

The thesis the theoretical and institutional basis of the budget process was substantiated, problems were researched and ways of optimizing the budget process was proposed. The statistical methods to develop predictions for the medium term on key budgetary indicators were used.

Key words: budget planning, budget management, budget mechanism.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ	6
1.1. Поняття бюджетного процесу та його складових.....	6
1.2. Сутність бюджетного менеджменту як основи бюджетного процесу.....	15
1.3. Методи та інструменти управління бюджетним процесом	22
РОЗДІЛ 2. ПРОБЛЕМАТИКА ТА ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ	30
2.1. Проблематика реалізації стадії складання проекту Державного бюджету.....	30
2.2. Моніторинг виконання державного бюджету.....	40
2.3. Особливості бюджетного процесу на місцевому рівні.....	57
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ	72
3.1. Зарубіжний досвід оптимізації бюджетного процесу та його адаптація до українських реалій.....	72
3.2. Науково-практичні рекомендації щодо розробки бюджетних прогнозів на середньострокову перспективу	84
ВИСНОВКИ	93
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	96

ВСТУП

Актуальність теми. Впровадження сучасних методів управління бюджетом, які базуються на методології бюджетування орієнтованого на кінцеві результати, обмеженість бюджетних ресурсів та підвищення бюджетних ризиків у наслідок поглиблення кризових явищ поряд зі зростанням вимог до учасників бюджетного процесу у напрямку підвищення технологічності, персоналізованості, публічності, відповідальності та транспарентності суспільних благ, які надаються за рахунок коштів бюджету, актуалізують питання щодо необхідності оптимізації та вдосконалення бюджетного процесу.

Окреслена проблематика нині загострюється існуючою тенденцією нарощення видаткової частини бюджету, в той час, як його доходи, які обмежуються традиційно складеною структурою надходжень, не покривають усіх потреб суспільства у благах. Інший аспект проблеми розкривається у тому, що глобальним трендом останніх років стало нарощення державного боргу. Таке становище лише поглиблює проблематику розбалансування бюджету.

Питання щодо того, яким має бути сучасний бюджетний процес, які методи та інструменти необхідно використовувати для того, щоб підвищити його ефективність та запустити механізм оптимізації витрат для одержання очікуваних результатів, є на часі.

Серед вітчизняних науковців значні напрацювання в рамках окресленої проблематики зроблено такими дослідниками, як Є. Балацький, Т. Васильєва, О. Длугопольський, М. Єрмошенко, О. Заброцька, О. Кириленко, В. Козюк, Л. Лисяк, І. Луніна, В. Опарін, Н. Педченко, А. Ставицький, В. Федосов, С. Фролов, О. Шишко, С. Юрій, Ю. Яценко та інші.

Разом з тим аналіз наукової літератури з теми дослідження дозволяє стверджувати, що невирішеними остаточно залишаються ряд теоретичних і прикладних проблем. Зокрема, ці проблеми торкаються питань середньострокового планування та шляхів його оптимізації.

Мета роботи. Мета дослідження полягає в узагальненні й обґрунтуванні теоретичних засад організації бюджетного процесу та розробці науково-практичних рекомендацій щодо його оптимізації.

Згідно з поставленою метою в роботі було визначено наступні **завдання**:

- дослідити зміст бюджетного процесу та його складових;
- розкрити сутність бюджетного менеджменту як основи бюджетного процесу;
- вивчити методи та інструменти управління бюджетним процесом;
 - визначити проблеми реалізації стадії складання проекту Державного бюджету;
- здійснити моніторинг виконання державного бюджету;
- дослідити особливості бюджетного процесу на місцевому рівні;
- проаналізувати зарубіжний досвід організації бюджетного процесу з метою його адаптації до українських реалій;
- розробити науково-практичні рекомендації щодо розробки середньострокових бюджетних прогнозів.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є бюджетний процес

Предмет дослідження. Предметом дослідження виступають фінансові відносини між учасниками бюджетного процесу з приводу складання, розгляду, затвердження, виконання та формування звіту про виконання бюджету.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано загальні методи наукового пізнання: у ході теоретичного аналізу використовувалися такі методи, як історичний, абстрактно-логічний метод, метод аналогії та порівняння, для аналізу проблематики бюджетного процесу – методи спостереження, групування, графічного відображення, середніх величин, аналізу рядів динаміки, структурного аналізу; при розробці прогнозу бюджету використовувалися методи трендового аналізу, аналізу часових рядів із застосуванням вбудованої функції «Аналіз даних» MS Excel.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження є основні положення Конституції і законів України, та іншої нормативно-правової бази ВРУ, що діє в Україні, статистичні щорічники та бюджетні моніторинги та аналітичні матеріали Державного комітету статистики України, Національного банку України, Міністерства фінансів України, Комітету Верховної Ради України з питань бюджету, а також монографії й наукові статті вітчизняних та зарубіжних авторів.

Сформульовані в дипломній роботі теоретичні узагальнення, практичний аналіз та пропозиції можуть бути використані для вдосконалення бюджетного процесу в Україні.

Робота складається зі вступу, трьох розділів та висновків. Обсяг основного змісту роботи складає 95 сторінок, містить 14 рисунків та 16 таблиць. Список використаних джерел складається зі 109 найменувань на 11 сторінках.

	бюджету	державного бюджету
2018	773545,2	92,2
2019	824185,1	107,5
2020	874824,9	107,8

Як видно з таблиці 3.3 зростання видатків державного бюджету у 2018 році має від'ємний приріст, тобто зниження темпів зростання складає 7,8%. У 2019 видатки державного бюджету зростають, на 15,3%, у 2020 р. спостерігається підвищення 0,3%.

Підводячи підсумок проведеного прогнозування бюджетних показників слід зазначити, що прогноз, який базується на минулих показниках має досить значні похибки, які пов'язані з ризиками, що переносяться з попереднього періоду. Але такі прогнози є основою для вивчення тенденцій у перспективі.

ВИСНОВКИ

1. У магістерській роботі здійснено теоретичне узагальнення та обґрунтовано вирішення проблем щодо оптимізації бюджетного процесу в Україні. Проведене дослідження дозволило дійти наступних висновків:

1. Встановлено, що бюджетний процес – багатогранне та складне явище, у якому переплітаються економічні та політичні інтереси. Бюджетні пріоритети

у демократичному суспільстві відображають колективну волю громадян, виявлення якої покладено на політичних представників народу.

2. Виявлено, що бюджетний менеджмент як система управління бюджетним процесом – це сукупність різних і взаємопов'язаних його ланок, що визначають організацію фінансового менеджменту на макрорівні. До основних ланок системи бюджетного менеджменту можна віднести управління доходами бюджетів бюджетної системи, управління витратами бюджетів бюджетної системи, управління бюджетним процесом (це головна ланка бюджетного менеджменту), управління системою регулювання міжбюджетних відносин, управління державними і муніципальними кредитними відносинами.

3. З'ясовано, що бюджетний механізм реалізується через бюджетний процес шляхом використання бюджетних методів, інструментів і важелів, за допомогою яких визначаються оптимальні обсяги формування фінансових ресурсів бюджетів різних рівнів і максимальна ефективність їх розміщення й використання для забезпечення соціально-економічного розвитку.

4. Проведений аналіз дозволяє діти висновку, що бюджетне планування здійснюється в умовах відсутності стабільного законодавства, та характеризується частими змінами Закону про державний бюджет, що спричинено як вадами в організації бюджетного процесу на стадії складання бюджету, так і недоконалістю бюджетного планування, яке базується на методиках планування «від досягнутого».

5. Проведений аналіз показав, що видатки і доходи державного бюджету не мають постійної еластичності, а відтак в окремі періоди не здійснюють вплив на ВВП. З'ясовано, що основні недоліки в бюджетному процесі щодо управління видатками державного бюджету лежать у площині планування та організації виконання державного бюджету за видатками. Плани за доходами і видатками державного бюджету не виконуються. Проблематика виконання державного бюджету є наслідком вад, що мають місце у бюджетному плануванні. Неузгодженість між планом і фактом виливається у проблеми управління коштами державного бюджету.

6. Показники виконання місцевих бюджетів також демонструють тенденцію не виконання плану. Крім того, проблематика процесу виконання місцевих бюджетів, перш за все, пов'язана з постійною нестачею власних фінансових ресурсів. Функціонування системи міжбюджетних відносин насамперед вимагає чіткого розподілу делегованих і власних функцій органів влади, дотримання пропорцій фінансового забезпечення всіх територіальних одиниць та децентралізації владних повноважень. Саме залежність місцевих бюджетів від державного та повільний темп децентралізації поглиблюють питання щодо стабільного соціально-економічного розвитку регіонів. Враховуючи те, що місцеві бюджети за принципом субсидіарності мають задовольняти потреби суспільства у благах через надання бюджетних послуг. Відсутність власних фінансових ресурсів у необхідній кількості знижують якість надання послуг.

7. Проаналізований зарубіжний досвід щодо оптимізації бюджетного процесу показав, що в останні роки зусилля учасників бюджетного процесу спрямовані на підвищення ефективності використання обмежених бюджетних коштів. Крім того, питання підвищення прозорості бюджетного процесу нині у країнах ЄС є досить актуальними. Встановлено, що на місцевому рівні незалежність джерел фінансування органів місцевого самоврядування означає й їхню незалежність у прийнятті рішень, а загальний обсяг коштів, що надходять до місцевих бюджетів, у структурі консолідованого бюджету країни визначає реальний обсяг повноважень органів місцевого самоврядування.

8. Розраховано прогностичні показники за доходами і видатками державного бюджету. Встановлено, що їхні обсяги у періоди 2018-2020 рр. мають не стабільні темпи зростання за розрахунками.

З метою оптимізації бюджетного процесу автором пропонується наступне:

- розробити заходи щодо усунення дублювання функцій, які реалізуються учасниками бюджетного процесу з метою упорядкування їхніх повноважень у ході виконання бюджету;

- сформувати пакет документів, який вноситься одночасно з проектом бюджету до Верховної Ради України і містить стратегічні пріоритети з відповідними цільовими показниками, що дозволить встановити певні обмеження при обговоренні показників проекту бюджету і у подальшому стане дороговказом при виконанні бюджету;

- підвищити якість бюджетної аналітики та бюджетної інформації для забезпечення підконтрольності діяльності учасників бюджетного процесу;

- забезпечити транспарентність бюджетного процесу на усіх стадіях його функціонування;

- запровадити систему електронного документообігу для підвищення ефективності оперативного управління бюджетними коштами та посилення взаємодії між учасниками бюджетного процесу;

- створити правову основу для запровадження інституту незалежних експертів з метою підвищення якості формування і реалізації інвестиційних програм, які фінансуються за рахунок бюджетних коштів;

- розробити методичні рекомендації для розробки середньострокових прогнозів з врахуванням бюджетних ризиків та похибок, що спричинені макроекономічною нестабільністю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бугай Т.В. Бюджетний процес в Україні: теоретичний аспект /Т.В. Бугай // Глобальні та реальні проблеми економіки . – Випуск 7 . – С. 632-637.

2. Павлюк К.В. Бюджет і бюджетний процес в умовах транзитивної економіки України : моногр. / К.В. Павлюк. – К. : НДФІ, 2006. –584 с.
3. Бюджетний менеджмент: Навч. посіб. / В. Федосов, С Кондратюк, Л.Сафонова та ін.; За заг. ред. проф. В. Федосова. – К.: КНЕУ, 2005. – 420 с.
4. Розпутенко І.В. Бюджетний процес: конспект лекцій / І.В. Розпутенко. - К. : УАДУ,1997. - 60 с.
5. Ангелов А.С. Финансовое право на Народна Република България. – София: Наука и искусство, 1967. – 590 с.
6. Анисимов А.А. Финансовое управление и бюджетный процесс в капиталистических странах. Ч. 2: Проблемы бюджетного процесса / А.А. Анисимов. – М., 1976. – 544 с.
7. Віхров О.П. Фінансове право: конспект лекцій / О.П. Віхров, С.О. Ніщимна. – Чернігів: ЧДІЕУ, 2002. – 280 с.
8. Орлюк О.П. Фінансове право: [навч. посібник] / О.П. Орлюк. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 528 с.
9. Химичева Н.И. Финансовое право : Учебник / Н.И. Химичева – М.: Норма, 2005. – 464 с.
10. Януль І.Є. Бюджетний процес в Україні та напрями його вдосконалення / І.Є. Януль // Фінанси України. – 2005. - № 9. – С. 25-29.
11. Дем'янишин В.Г. Концептуальні засади бюджетного процесу в Україні / В.Г. Дем'янишин // Финансы, учет, банки. – 2007. – № 13. – С. 30-37.
12. Бюджетний кодекс України: Кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI // Відомості Верховної Ради України. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
13. Клець Л.Є. Бюджетний менеджмент: [навч. посіб.] / Л.Є. Клець. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 640 с.
14. Пасічник Ю.В. Бюджетна система України: [навч. посіб.]. / Ю.В. Пасічник. – [2-ге вид., перероб. і доп.] – К.: Знання, 2008. – 670 с.

15. Романенко О.Р. Фінанси: [підручник] / О.Р. Романенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 312 с.
16. Юрій С.І. Фінанси: [підручник] / С.І. Юрій; за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.
17. Фетисов В.Д. Бюджетная система Российской Федерации: [учеб. пособие для вузов] / В.Д. Фетисов. – М.: Юнити-Дана, 2003. – 367 с.
18. Бугай Т.В. Особливості бюджетного процесу в Україні / Т.В. Бугай // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – 2011. – № 3 (54).
19. Бюджетное право: Учебник / Под ред. Н.А. Сагтаровой. – М.: Деловой двор, 2009. – 296 с.
20. Салищева Н.Г. Административный процесс в СССР. – М.: Юридическая литература, 1964. – 158 с
21. Ровинский Е.А. Советское финансовое право. – М.: Юридическая литература, 1961. – 193 с.
22. Бесчеревных В.В. Компетенция Союза ССР в области бюджета. – М.: Юридическая литература, 1976. – 176 с
23. Малько А.В., Матузов Н.И. Теория государства и права / Учебник. – М.: Юрист, 2009. – 512 с.
24. Шакарян М.С. Гражданское процессуальное право России / Учебник. – М.: Проспект, 2004. – 584 с.
25. Болтинова О.В. Бюджетное право : Уч. пос. / О.В. Болтинова – М.: Норма, 2009. – 288 с.
26. Пискотин М.И. Советское бюджетное право. – М.: Юридическая литература, 1971. – 312 с.
27. Поляк Г.Б. Бюджетная система России : Учебник / Г.Б. Поляк – М.: Юнити-Дана, 2007. – 550 с.
28. Соломко И.М., Лемешко Е.Ю. Организация исполнения бюджета / Учебник. – М.: Кнорус, 2010. – 184 с.

29. Рукавишникова И. В. Метод финансового права : моногр. / И. В. Рукавишникова ; [отв. ред. Н. И. Химичева]. – М. : Юристъ, 2006. – 248 с.
30. Економічна теорія: навч. посіб. / Л.П. Гук. – К.: Аграрна освіта, 2011. – 118 с.
31. Федоренко В. Г. Політична економія [Текст] : підручник / В. Г. Федоренко, О. М. Діденко, М. М. Руженський [та ін.] ; за наук. ред. д. е. н., проф. В. Г. Федоренка. — К. : Алерта, 2008. — 487 с.
32. Адельсеїтова Е. Б. Формування ефективного механізму регулювання національної економіки [Текст] : автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.03 / Е. Б. Адельсеїтова ; Крим. інж.-пед. ун-т. — Сімферополь : [б. в.], 2009. — 20 с.
33. Бойко-Бойчук О. В. Механізми державного управління: узагальнена модель [Електронний ресурс] / О. В. Бойко-Бойчук. — Режим доступу : concept.at.ua/load/0-0-0-34-20
34. Герасименко А. (2014) Ринкова влада: джерела, масштаби, наслідки: монографія. К. : Київ. нац. торг.- екон. ун-т. 600 с.
35. Ходжсон Д. (2003) Экономическая теория и институты : манифест современной институциональной экономической теории; пер. с англ. М. : Дело. 464 с
36. Фролов С. М. Науково-методичні засади розвитку інституціональної складової бюджетного менеджменту / С. М. Фролов, Є. О. Балацький, М. А. Деркач // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник наукових праць. – Суми, 2011. – Вип. 32. – С. 325–332.
37. Бюджетний менеджмент: Навч. посіб. / Л. В. Панкевич, М. А. Зварич, П. Я. Могиляк, Б. І. Хомічак. – К.: Знання, 2006. – 293 с.
38. Миронова Т. Л. Управління розвитком регіону / Т. Л. Миронова, О. П. Добровольська, А.Ф. Процай, С. Ю. Колодій // Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 328 с.

39. Винниченко Н. В. Узагальнення та розвиток категоріально-понятійного апарату системи управління бюджетом. Вісник Української академії банківської справи 2015. №2 (39). С. 3-12.
40. Винниченко Н. В. Вітчизняний та зарубіжний досвід формування системи управління бюджетом. Економічний простір. 2015. №104. С. 147-162.
41. Бюджетний менеджмент: Підручник / В. Федосов, В. Опарін, Л. Сафонова та ін.; За заг. ред. В. Федосова. — К.: КНЕУ, 2004. —864 с.
42. Бюджетний менеджмент: підруч. / за ред. В. Г. Дем'янишина, Г. Б. Погріщук. — Тернопіль: Крок, 2015. — 522 с.
43. Бюджетний менеджмент: Навч. посіб. / В. Федосов, С Кондратюк, Л.Сафонова та ін.; За заг. ред. проф. В. Федосова. — К.: КНЕУ, 2005. — 420 с.
44. Юрій С. І. Антологія бюджетного механізму: монографія / С. І. Юрій, В. Г. Дем'янишин, Я.М. Буздуган. —Тернопіль : Економічна думка, 2001. —250 с
45. Ковалюк О.М. Фінансовий механізм організації економіки України (проблеми теорії і практики): монографія / О.М. Ковалюк. — Львів: Видавничий центр Львівського національного ун-ту ім. Івана Франка, 2002. — 253 с.
46. Юрій С. І. Бюджетна система України / С. І. Юрій, Й. М. Бескид. — К. : НІОС, 2000. — 400 с.
47. Ковалева Т. М. Бюджет и бюджетная політика в Российской Федерации / Т. М. Ковалева, С. В. Барулин. — [2-е изд.]. — М. : Кнорус, 2006. — 208 с.
48. Формування і функціонування бюджетної системи України : монографія / [С. О. Булгакова, О. Т. Колодій, Л. В. Єрмошенко та ін.] ; за заг. ред. А. А. Мазаракі. — К. : Книга, 2003. — 344 с.
49. Дем'янишин В. Г. Теоретична концептуалізація і практична реалізація бюджетної доктрини України : монографія / Дем'янишин В. Г. Т. : ТНЕУ, 2008. — 496 с.

50. Кохан І.В. Бюджетний механізм як суспільно-економічна категорія / І.В. Кохан. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pu.if.ua/depart/Finances/resource/.pdf>
51. Пасічник Ю.В. Бюджетна система України і зарубіжних країн / Ю.В. Пасічник. – К.: Знання Прес, 2002. – 495 с.
52. Фінанси: Навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисципліни. – 2-ге вид., перероб. і доп. / О. Р. Романенко, С. Я. Огородник, М. С. Зязюн, А. А. Славкова. – К.: КНЕУ, 2003. – 387 с.
53. Лисяк Л. В. Бюджетна політика у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку України : [моногр.] / Л. В Лисяк. – К. : ДННУ АФУ, 2009. – 600 с.
54. Бюджетна система : підруч. / за ред. С. І. Юрія, В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко. – Тернопіль : ТНЕУ, 2013. – 624 с.
55. Бюджетная система Российской Федерации / [под. ред. Г. Б. Поляка]. – М.: Ювити– Дана, 1999. – 550 с.
56. Куценко Т. Ф. Бюджетно-податкова політика: Навч.-метод. посібник для самот. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2002. – 256 с.
57. Финансы социалистического общества / Под ред. Н. В. Гаретовского. – М. : Финансы и статистика, 1985. – С. 217–218.
58. Василик О. Д. Теорія фінансів: Підручник. – К.: НІОС. – 2000. – 416 с.
59. Ковалева Т. М. Бюджет и бюджетная политика в Российской Федерации/ Т. М. Ковалева, С. В. Барулин. – 2-е изд. – М : Кнорус, 2006. – 208 с.
60. Василик О. Д. Бюджетна система України : [підручник] / О. Д. Василик, К. В. Павлюк. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 544 с.
61. Мікроекономіка : Навч. посібник / За ред. С.І. Архієреєва, Н.Б.Решетняк. -Харків: НТУ «ХП», 2003. –160 с.
62. Закон України від 23.03. 2000. № 1602 – III. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України». -

- [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>
63. Постанова КМУ від 26 квітня 2003 р. N 621. «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету» - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/621-2003-%D0%BF>
64. Закон України від 18.03.2004 № 1621-IV «Про державні цільові програми» .
- [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1621-15>
65. Проект постанови Верховної Ради України від 15.06.2017 №6591 "Про Основні напрями бюджетної політики на 2018–2020 роки". - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62047
66. Постанова КМУ від 09.09.2003 № 1427. "Про прогноз показників Зведеного бюджету України за основними видами доходів, видатків та фінансування на 2005-2007 роки". - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP031427.html
67. Конституції України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
68. Закон України від 06.12.2012 № 5515-VI «Про Державний бюджет України на 2013 рік» . - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5515-17>
69. Постанова КМУ від 11 вересня 2013 р. № 662 Про схвалення проекту Закону України “Про Державний бюджет України на 2014 рік”. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/662-2013-%D0%BF>.

70. Закон України від 16.01.2014 № 719-VII «Про Державний бюджет України на 2014 рік» . - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/719-18>
71. Постанова КМУ № 677 від 14.09.2015 Про схвалення проекту Закону України Про Державний бюджет України на 2016 рік - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/677-2015-%D0%BF>
72. Закон України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/928-19>
73. Постанова КМУ Про схвалення проекту Закону України “Про Державний бюджет України на 2017 рік” від 15 вересня 2016 р. № 642 - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249334909>
74. Закон України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» від 02.12.2015. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1801-19>
75. Закон України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10.02.2010. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: № 1861-VI <http://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1861-17>
76. Фролов С. М. Дослідження проблем організації і реалізації бюджетного процесу в Україні / С. М. Фролов // Механізм регулювання економіки. – 2010. – № 3. – Т. 2. – С. 33.
77. Чернадчук О. В. Категорія «правова якість Закону України Про Державний бюджет України» в системі фінансово-правових категорій / О. В. Чернадчук // Правовий вісник Української академії банківської справи. – 2012. – № 2 (7). – С. 49. Худик А. М. Конституційна природа Закону Про Державний бюджет України / А. М. Худик // Науковий вісник Черні - вецького університету. – 2011. – Вип. 597 «Правознавство». – С. 99.

78. Фукс Н.А. Закон України про державний бюджет як інструмент регулювання фінансових відносин / Н.А. Фукс // Часопис Київського університету права № 3. – 2015. – С. 129-134.
79. Любич Н.П. Сутність та проблеми бюджетного процесу / Н.П. Любич / Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2013. – Вип. 182. – Ч. 1. – С. 273- 278
80. Наказ Міністерства фінансів України Про затвердження Порядку казначейського обслуговування доходів та інших надходжень державного бюджету № 43 від 29.01.2013 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0291-13>.
81. Закон України Про Державний бюджет України на 2018 рік. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2246-19>
82. Звіт про виконання бюджету: звіти / Офіційний сайт Державної казначейської служби України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>.
83. Дем'янишин В. Г. Неподатковий механізм мобілізації доходів бюджету / В. Г. Дем'янишин // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка і право). – 2007. – № 4. (39). – С. 53–60.
84. Статистична інформація // Офіційний сайт Державної служби статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
85. Пояснювальна записка до проекту Закону України №5000 «Про Державний бюджет України на 2017 рік» від 15.09.2016 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=6003
86. Закон України «Про Державний бюджет України на 2017 рік від 21.12.2016. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/1801-19
87. Усач Б. Ф. Контроль і ревізія [Текст]: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Б.Ф. Усач. – К.: Знання-Прес, 2002. – 253 с.

88. Набока Т.С. Управління видатками бюджету та напрямки його вдосконалення в Україні : дис. канд. ек. наук : 08.00.08 / Т.С. Набока. – Київ, 2015. – 349 с
89. Цілі розвитку тисячоліття // ПРООН. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ua.undp.org/content/dam/ukraine/docs/2015%20MDGs%20Ukraine%20infographics%20ukr.pdf>
90. Висновки про виконання Закону України «Про державний бюджет України на 2017 рік». - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.acrada.gov.ua/doccatalog/document/16753244/Bul_vyk_1p_2017.pdf?subportal=main
91. Закон України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» від 7 грудня 2017 р. № 2246-VIII. URL. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу :: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2246-19/page>.
92. Європейська хартія про місцевого самоврядування від 15.10.1985 - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_036
93. Роменська К.І. Бюджетний процес на місцевому рівні та його удосконалення / К.І. Роменська // Фінансовий простір № 1 (25) 2017
94. Ламський М. Д. Доходи місцевих бюджетів як інструмент забезпечення повноважень органів самоврядування // Бізнесінформ. – 2013. - №11. – С. 142-147.
95. Селиверстов Ю. Бюджетная реформа в Австрии / Ю. Селиверстов, Т. Астрейко // Финансы, учт и аудит №3.- 2014. – С. 21-24.
96. Дмитровська В.С. Зарубіжний досвід місцевого оподаткування / В.С. Дмитровська. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_gum/aprer/2008_4_2/50.pdf.
97. Сенюк Г.А. Світовий досвід формування доходів місцевих бюджетів / Г.А. Сенюк // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології. – 2011. - №2 (5). – С. 143-148.

98. Гвазава Н.Г. Місцеві бюджети та міжбюджетні відносини в зарубіжних країнах / Н.Г. Гвазава // Держава та регіони. – 2012. – №3 (39). – С. 108-112.
99. Бондарук Т.Г. Зарубіжний досвід місцевого оподаткування та можливості його застосування в Україні / Т.Г. Бондарук // Збірник праць Національного університету державної податкової служби України, №1, 2011. – с. 58. 21.
100. Taxes in Sweden. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.skatteverket.se/download/18.3684199413c956649b57c0a/1361442608379/10413.pdf> 22. Local income tax in Sweden: reform and continuity [Електронний ресурс].- Режим доступу: http://campaigns.libdems.org.uk/user_files/axethetax/LIT_in_Sweden.pdf.
101. Казюк Я.М. Гармонізація оподаткування в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів / Казюк Я.М. // зб.тез II Міжнар. наук.-практ. конференції, 15-16 березня 2012 р.: [в 2 ч.] ; Держ.подат.служба України. Нац.унів.ДПС України. – Ірпінь, 2012. – Ч.1. – С. 139-140.
102. Savino M. The institutional problems of fiscal federalism: The necessary reforms / Mario Savino. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.unicreditreviews.eu/uploads/04_savino_417-452.pdf
103. Андрущенко В.Л. Міжбюджетні відносини в Україні і міжнародний досвід / В.Л. Андрущенко // Збірник наук. праць Ірпінської фінансово-юридичної академії. Вип.2, 2013. – С.5-10.
104. Андрущенко В.Л. Національні схеми бюджетного федералізму / В.Л. Андрущенко, О.П. Кириленко // Актуальні проблеми міжнародних відносин: збірник наукових праць. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2001. – Випуск 26. – С. 67–74.
105. Коляда Т.А. Правові засади запровадження довгострокового бюджетного планування у бюджетному процесі України / Т.А. Коляда // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України, № 1, 2016

106. Запатріна І. В. Програмно-цільовий метод бюджетування у контексті стратегічного та середньострокового планування / І. В. Запатріна, Т. Б. Лебеда // Фінанси України. — 2006. — № 10. — С. 18–31.
107. Планування місцевих бюджетів на основі програмно-цільового методу: навч. посібник / [Під заг. ред. В.В.Зубенко]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-П) впровадження». — 4-те видання, виправлене та доповнене — К., 2013. — 120 с.
108. Сергієнко Н.В. Програмно-цільовий метод і проблематика його впровадження в бюджетний процес місцевих бюджетів. - [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2013-2/doc/2/09.pdf>.
109. Тюнина С. В. Профессиональный взгляд на новый Бюджетный кодекс / С. В. Тюнина, М. М. Шамьюнов // Финансы. — 2007. — № 8. — С. 10–15.